

Informacija apie priimtą sprendimą dėl Zarasų rajono Imbrado ežero sapropelio telkinio naudojimo galimybių

2016-10-27 Aplinkos apsaugos agentūros Poveikio aplinkai vertinimo departamento Poveikio aplinkai vertinimo ir taršos prevencijos skyrius, Daiva Lukošienė, tel. 8 706 62033.

1. Planuojamos ūkinės veiklos užsakovas – UAB „Turto plėtra“, Krėvės pr. 116, 50313 Kaunas, tel./faks. (8 37) 304 488, tel. 8 685 27164.

2. Poveikio aplinkai vertinimo dokumentų rengėjas – UAB „GJ Magma“, Vaidevučio g. 18, 08402 Vilnius, tel. (8 5) 231 8178, faks. (8 5) 278 4455, el. p. gjmagma@gmail.com.

3. Planuojamos ūkinės veiklos pavadinimas – Zarasų rajono Imbrado ežero sapropelio telkinio naudojimas.

Planuojama ūkinė veikla (toliau – PŪV) atitinka Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo (toliau – PAV įstatymas) 1 priedo 2.4 papunktyje nurodytą veiklą – kitų naudingųjų iškasenų kasyba ar akmens skaldymas (kai kasybos plotas – 25 ha ir didesnis), kuriai vadovaujantis PAV įstatymo 3 straipsnio 2 dalies 1 punktu turi būti atliktas poveikio aplinkai vertinimas (toliau – PAV).

4. Planuojamos ūkinės veiklos vieta

Utenos apskr., Zarasų r. sav., Zarasų ir Imbrado sen., Imbrado ežeras (kodas 50030316).

5. Planuojamos ūkinės veiklos aprašymas

Planuojama pradėti naudingųjų iškasenų gavybą Zarasų rajono Imbrado ežero sapropelio telkinyje. Planuojamos sapropelio gavybos apimtys yra apie 50 tūkst. m³ per metus. Sapropelio gavybos darbus numatoma vykdyti tik šiltuoju metų laiku, kol ežero paviršius nepadengtas ledo sluoksniu (darbų trukmė apie 9 mėn. per metus). Planuojamas naudoti plotas – 44,64 ha. Lietuvos geologijos tarnybos prie Aplinkos ministerijos direktoriaus 2015-03-05 įsakymu Nr. 1-42 „Dėl Zarasų rajono Imbrado ežero sapropelio telkinio išteklių aprobavimo ir įrašymo Žemės gelmių registro Žemės gelmių išteklių dalyje“ aprobuoti Zarasų rajono Imbrado ežero sapropelio ištekliai 44,64 ha plote – 1770 tūkst. m³. Atsižvelgiant į telkinio išteklius, PŪV numatoma vykdyti apie 35 metus.

Prieš pradėdant sapropelio gavybos darbus, numatoma įrengti pontoninio tipo prieplauką, kuri bus inkaruota ežero pakrantėje, ir iki planuojamos gamybinės bazės (Žagarių k., Imbrado sen., Zarasų r. sav.), nutolusios nuo prieplaukos apie 900 m atstumu, pakloti lankstų plastikinį vamzdį, kuriuo būtų pumpuojamas sapropelis. 200 mm skersmens vamzdį numatoma tiesti ant žemės paviršiaus per PŪV užsakovui priklausančius žemės sklypus, kurių kad. Nr. 4330/0002:81, 4330/0002:246, 4330/0002:310, 4330/0002:315, 4330/0002:317. Dėl sapropelio ir durpių mišinio gamybos ir fasavimo gamybinio pastato įrengimo Žagarių k., Imbrado sen., Zarasų r. sav., vadovaujantis PAV įstatymo 7 straipsnio 6 dalimi, Aplinkos apsaugos agentūros Taršos prevencijos ir leidimų departamento Utenos skyriaus 2015-05-20 raštu Nr. (15.7)-A4-5502 priimta atrankos išvada, kad poveikio aplinkai vertinimas neprivalomas.

Sapropelio gavybą numatoma vykdyti jį siurbiant specialiu siurbliu, pritvirtintu prie ant pontono plaukiojančio ekskavatoriaus strėlės. Planuojama, kad telkinyje dirbs tik vienas ekskavatorius. Nuo pontono iki prieplaukos sapropelį numatoma tiekti taip pat lanksčiu plastikiniu vamzdžiu, kuris primontuotų plūdurių pagalba bus ant ežero vandens paviršiaus, nesukeliant ežero vandens drumstumo. Esant poreikiui, numatoma naudoti mobilių siurblių.

Sapropelį numatoma siurbti nuo dugno paliekant apie 30 cm atstumą, kad į jį nepatektų mineralinių dalelių priemaišų. Išgaunant sapropelį planuojama, kad kartu bus paimama iki 5 proc. vandens, kuris nebus gražinamas atgal.

Pabaigus sapropelio gavybą, įrengimus numatyta išardyti ir išvežti.

Informacija apie PŪV gretimybes

Artimiausias gyvenamasis namas yra nuo PŪV vietos nutolęs apie 60 m atstumu į pietus. Kiti gyvenamieji namai nuo PŪV vietos nutolę apie 130-260 m atstumais.

Planuojamas naudoti telkinys nepatenka į saugomas teritorijas ir su jomis nesiriboja. Artimiausios saugomos teritorijos yra Gražutės regioninis parkas, nuo PŪV vietos nutolęs apie 7 km atstumu į pietryčius, Duburio hidrografinis draustinis, nuo PŪV vietos nutolęs apie 8,3 km atstumu į vakarus.

Sapropelio telkinio teritorijoje ir jo artimoje aplinkoje nėra nustatytų istorinių, kultūrinių ar archeologinių vertybių. Artimiausios saugomos kultūros vertybės yra Imbrado bažnyčia (unikalus objekto kodas 1778), nuo PŪV vietos nutolusi apie 420 m atstumu į šiaurę, ir Golubiškių, Ažuraisčių piliakalnis su gyvenviete (unikalus objekto kodas 24102), nuo PŪV vietos nutolęs apie 2170 m atstumu į vakarus.

Informacija apie atliekų susidarymą ir tvarkymą

PŪV metu numatoma, kad susidarys mechanizmų eksploatacijos metu susidarancios atliekos – naudoti tepalai, pašluostės, naudotos padangos, kurias planuojama pagal sutartis perduoti atliekų tvarkytojams, turintiems teisę tvarkyti šias atliekas.

Informacija apie PŪV poveikį aplinkos orui

Aplinkos oro teršalai susidarys PŪV metu tik iš vieno telkinyje dirbančio ekskavatoriaus, todėl reikšmingo poveikio aplinkos oro taršai nenumatoma. PAV ataskaitoje apskaičiuotas išmetamų dujų kiekis pagal Teršiančių medžiagų, išmetamų į atmosferą iš mašinų su vidaus degimo varikliais, vertinimo metodiką, patvirtintą Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 1998-07-13 įsakymu Nr. 125 „Dėl teršiančių medžiagų, išmetamų į atmosferą iš mašinų su vidaus degimo varikliais, vertinimo metodikos patvirtinimo“. PŪV metu į aplinką per metus pateks apie 2,8 t aplinkos oro teršalų: apie 1,8 t anglies monoksido, apie 0,6 t angliavandenilių, apie 0,3 t azoto junginių, apie 0,01 t sieros dioksido ir apie 0,1 t kietųjų dalelių.

Informacija apie PŪV poveikį vandeniui

Geologinės žvalgybos metu nustatytas ežero vidutinis gylis apie 2,5 m. Pagal sudarytą ežero gylių planą TIN metodu apskaičiuotas vandens tūris yra apie 1474 tūkst. m³. Numatoma, kad išsiurbus sapropelio išteklius, paliekant 30 cm priedugninį jo sluoksnį, vandens gylis telkinio vietoje padidės vidutiniškai apie 3,7 m.

PŪV metu reikšmingo vandens drumstumo nenumatoma, nes sraigtinis siurblys dirbs tik apatinėje naudojimo klogo dalyje, visą laiką iš viršaus padengtas sapropelio sluoksniu. Besisukantis sraigtas dirba vamzdyje, todėl jo judėjimas neišmaišo sapropelio klogo ir nesukelia ežero dugne turbulencinio vandens judėjimo. Išgaunant sapropelį vandens lygis ežere nebus dirbtinai keičiamas ar kitaip reguliuojamas.

Pagal PAV ataskaitoje atliktą vertinimą, Imbrado ežero baseino plote iškretantis atmosferos kritulių vanduo kompensuos išgaunamą sapropelio tūrį, todėl sapropelio gavyba neturės įtakos hidrologiniam ežero režimui ir vandens lygis ežere dėl PŪV įtakos nenukris.

Atsižvelgiant į visuomenės pasiūlymus viešo susirinkimo metu, PAV ataskaitoje numatyta, kad sapropelio išteklių gavyba nebus vykdoma šalia Imbrado ežere įrengtos maudyklos (LKS koordinatės 6183735, 633242) gegužės-rugsėjo mėn., nuo jos atsitraukiant ne mažesniu kaip 100 m atstumu.

Informacija apie PŪV poveikį biologinei įvairovei

Imbrado ežeras patenka į Europos Bendrijos svarbos buveinei 3150 Natūralūs eutrofiniai ežerai su plūdžių ir aštrių bendrijomis. Pagal saugomų rūšių informacinės sistemos duomenis Imbrado ežere fiksuotos trys saugomos rūšys – didysis baltasis ganykas (*Egretta alba*), mažasis kragas (*Tachybaptus ruficollis*) ir menturlapė ežerutė (*Hydrilla verticillata*).

Planuojamame naudoti sapropelio telkinyje atlikti biologinės įvairovės tyrimai. Gyvūnijos tyrimai atlikti 2015 m. liepos-rugpjūčio mėn. Teritorijoje ir šalia jos stebėta į Paukščių direktyvos I Priedo rūšių sąrašą įrašyta paukščių rūšis – nendrinė lingė ir į Lietuvos Respublikos saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių sąrašą įtraukta žinduolių rūšis – ūdra. Kitų retų ir saugomų gyvūnijos rūšių tirtoje teritorijoje nenustatyta. Kadangi sapropelio gavybos nenumatoma vykdyti ežero priekrantės juostoje, poveikio paukščių perėjimo vietoms ir žuvų nerštavietėms nenumatoma.

Augalijos tyrimai atlikti 2013 m. rugsėjo mėn. Teritorijoje nustatyti nendrynai ir kitų aukštųjų helofitų sąžalynai, išsiskynjančių plūdurlapių augalų ir išsiskynjančių pasinėrusių augalų

bendrijos. Imbrado ežerą supa III grupės pelkėtų lapuočių miškų juosta. Pagal PAV ataskaitoje pateiktą informaciją Menturlapės ežerutės (*Hydrilla verticillata*) augavietė nebus pažeista, nes nepatenka į sapropelio telkinio teritoriją.

Informacija apie PŪV poveikį visuomenės sveikatai

Atsižvelgiant į PŪV pobūdį, poveikio visuomenės sveikatai vertinimas yra atliktas PŪV keliamo triukšmo aspektu. Triukšmo skaičiavimas nuo dirbsiančio ekskavatoriaus atliktas pagal standartą LST ISO 9613-2:2004 EN. Nustatyta, kad dirbant plaukiojančiam ekskavatoriui ekvivalentinis triukšmo lygis ties artimiausiais gyvenamaisiais namais neviršys triukšmo ribinių verčių, taikomų gyvenamajai aplinkai. Planuojamas artimiausios sodybos gyvenamąją aplinką pasiekiantis triukšmo lygis sieks iki 54,92 dB (A). Be to, greta telkinio pakraščio ekskavatorius, siurbiantis sapropelį, dirbs trumpą laiką tarpą (apie 1 – 2 pamainas), o tolstant gavybos vietai nuo kranto triukšmas bus vis mažiau girdimas.

6. Priemonių, numatytų neigiamam poveikiui aplinkai išvengti, sumažinti, kompensuoti ar jo pasekmėms likviduoti, aprašymas:

6.1. Siekiant išvengti visuomenės nepasitenkinimo, PAV ataskaitoje numatyta, kad sapropelio išteklių gavyba nebus vykdoma šalia Imbrado ežere įrengtos maudyklos (LKS koordinatės 6183735, 633242) gegužės-rugsėjo mėn., nuo jos atsitraukiant ne mažesniu kaip 100 m atstumu.

6.2. Siekiant išvengti galimos vandenių taršos naftos produktais, PAV ataskaitoje numatytos apsaugos nuo galimos vandens taršos naftos produktais priemonės. Ekskavatoriaus kuro bako užpylimas planuojamas tik krante prisišvartavus, betarpiškai perpumpuojant kurą iš talpos. Ekskavatoriaus techninis aptarnavimas bus vykdomas tik gamybinėje aikštelėje ant kietos dangos. Galimam naftos produktų įsiliejimui į ežero akvatoriją, pontone bus laikomas naftos produktus surišantis sorbentas, kuris avarijos atveju jį panaudojus bus surinktas ir perduotas atitinkamų atliekų šalinimu užsiimančiai įmonei.

6¹. Planuojamos ūkinės veiklos poveikio Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijoms reikšmingumas

PŪV nesusijusi su Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijomis bei artima jų aplinka, kadangi PŪV vieta nuo artimiausios buveinių apsaugai svarbios teritorijos (toliau – BAST) Gražutės regioninis parkas (kodas LTZAR0024) yra nutolusi apie 7,0 km atstumu. Tarp PŪV vietos ir BAST yra vietinės reikšmės keliai, miškai, gyvenvietės. Dėl šių priežasčių poveikio Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijos dėl PŪV neturės.

7. Pateiktos poveikio aplinkai vertinimo subjektų išvados:

7.1. Utenos visuomenės sveikatos centras 2015-08-03 normatyvinių dokumentų bei gaminių higieninės ekspertizės protokolu Nr. HEP-2 pritarė PAV programai.

Nacionalinio visuomenės sveikatos centro prie Sveikatos apsaugos ministerijos Utenos departamentas 2016-09-13 normatyvinių dokumentų bei gaminių higieninės ekspertizės protokolu Nr. BSV.9-198(21.8.4.9.11) pritarė PAV ataskaitai ir 2016-09-29 raštu Nr. 2.9-604(21.8.4.9.11) „Dėl išvadų dėl planuojamos ūkinės veiklos galimybių pateikimo“ pritarė PŪV galimybėms.

7.2. Zarasų rajono savivaldybės administracija 2015-07-02 raštu Nr. (6.57)3-1590 „Dėl planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo programos“ pritarė PAV programai.

Zarasų rajono savivaldybės administracija 2016-09-14 raštu Nr. (6.61E)3-1761 „Dėl pritarimo planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo ataskaitos“ pritarė PAV ataskaitai ir 2016-09-30 raštu Nr. (6.23E)3-1860 „Dėl pritarimo planuojamai ūkinei veiklai Zarasų rajono Imbrado ežero sapropelio telkinyje“ pritarė PŪV galimybėms.

7.3. Utenos apskrities priešgaisrinės gelbėjimo valdybos Zarasų priešgaisrinė gelbėjimo tarnyba 2015-07-08 raštu Nr. 3-4-87 „Dėl planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo“ informavo, kad PAV programai pastabų ir pasiūlymų neturi ir nepageidauja nagrinėti PAV ataskaitą.

7.4. Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos Utenos skyrius 2015-07-01 raštu Nr. (9.38-U)2U-341 „Dėl Imbrado ežero PAV programos“ pritarė PAV programai ir informavo, kad nepageidauja nagrinėti PAV ataskaitą.

7.5. Lietuvos geologijos tarnyba prie Aplinkos ministerijos 2015-09-09 raštu Nr. (7)-1.7-2982 „Dėl Imbrado telkinio PAV programos“ pritarė PAV programai.

Lietuvos geologijos tarnyba prie Aplinkos ministerijos 2016-07-29 raštu Nr. (7)-1.7-2827 „Dėl Imbrado ežero sapropelio telkinio PAV ataskaitos“ pritarė PAV ataskaitai ir PŪV galimybėms.

7.6. Aplinkos apsaugos agentūra 2015-10-15 raštu Nr. (15.9)-A4-11485 „Dėl Zarasų rajono Imbrado ežero sapropelio gavybos poveikio aplinkai vertinimo programos tvirtinimo“ PAV programą patvirtino.

8. Visuomenės informavimas ir dalyvavimas

Visuomenė apie parengtą PAV programą buvo informuota Zarasų rajono savivaldybės administracijos Imbrado seniūnijos skelbimų lentoje (2015-05-28), laikraščiuose „Lietuvos žinios“ (2015-05-29) ir „Zarasų kraštas“ (2015-06-02), Aplinkos apsaugos agentūros tinklalapyje (2015-06-04).

Informacija apie visuomenės viešą supažindinimą su PAV ataskaita buvo skelbiama Zarasų rajono savivaldybės administracijos (2016-05-25, 2016-06-17), Zarasų rajono savivaldybės administracijos Imbrado seniūnijos (2016-05-25, 2016-06-20), Zarasų rajono savivaldybės administracijos Zarasų seniūnijos (2016-06-17) skelbimų lentose; laikraščiuose „Lietuvos žinios“ (2016-05-26, 2016-06-21) ir „Zarasų kraštas“ (2016-05-27, 2016-06-21). Su PAV ataskaita sudarytos galimybės susipažinti Zarasų rajono savivaldybės administracijos Imbrado ir Zarasų seniūnijų ir poveikio aplinkai vertinimo dokumentų rengėjo UAB „GJ Magma“ patalpose, poveikio aplinkai vertinimo dokumentų rengėjo (www.gj magma.lt) ir Aplinkos apsaugos agentūros (www.gamta.lt) tinklalapiuose. Susirinkimai su visuomene dėl PAV ataskaitos įvyko 2016-06-11 10.00 val. Zarasų rajono savivaldybės administracijos Imbrado seniūnijos patalpose, adresu Ežero g. 5, Imbradas, Zarasų r. sav. ir 2016-07-09 10.00 val. Zarasų rajono savivaldybės administracijos patalpose, adresu Sėlių a. 22, Zarasai. Susirinkime dalyvavo PAV dokumentų rengėjo, Zarasų rajono savivaldybės administracijos ir visuomenės atstovai. PAV dokumentų rengėjas visuomenės pasiūlymų dėl planuojamos ūkinės veiklos negavo.

Aplinkos apsaugos agentūra 2016-09-22 savo tinklalapyje www.gamta.lt paskelbė visuomenei apie gautą PAV ataskaitą. Per nustatytą terminą pasiūlymų dėl PAV ataskaitos iš suinteresuotos visuomenės negauta. Iki sprendimo priėmimo PAV proceso dalyviai informacijos dėl galimų pažeidimų nustatant, apibūdinant ir įvertinant galimą PŪV poveikį aplinkai ar vykdant PAV procedūras nepateikė.

9. Atsakingos institucijos sprendimo pobūdis (planuojama ūkinė veikla leistina/neleistina), jo priėmimo data ir su juo siejamos sąlygos, pagrindiniai motyvai, kuriais buvo remtasi priimant sprendimą

Atsižvelgiant į išdėstytus motyvus ir vadovaujantis Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo 10 straipsnio 1 dalies 2 punktu, priimamas sprendimas: planuojama ūkinė veikla – Zarasų rajono Imbrado ežero sapropelio telkinio naudojimas – leistina pagal parengtą PAV ataskaitą.

Sprendimas priimtas Aplinkos apsaugos agentūros 2016-10-25 raštu Nr. (28.1)-A4-10742.

Su sprendimu siejamos sąlygos:

1. PŪV užsakovas apie priimtą sprendimą dėl PŪV galimybių turi informuoti visuomenę Visuomenės informavimo ir dalyvavimo planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo procese tvarkos apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2005 m. liepos 15 d. įsakymu Nr. D1-370 „Dėl visuomenės informavimo ir dalyvavimo planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo procese tvarkos aprašo patvirtinimo“ (toliau – Visuomenės informavimo tvarkos aprašas), nustatyta tvarka ir raštu informuoti Aplinkos apsaugos agentūrą apie atliktą visuomenės supažindinimą.

2. Planuojamus darbus vykdyti nepažeidžiant Specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų, patvirtintų 1992 m. gegužės 12 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 343 „Dėl specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų patvirtinimo“.

10.3. PŪV užsakovas savo lėšomis privalo įgyvendinti PAV ataskaitoje numatytas priemones neigiamam poveikiui aplinkai išvengti, sumažinti, kompensuoti ar jo pasekmėms likviduoti.

Pagrindiniai motyvai, kuriais buvo remtasi priimant sprendimą:

1. PAV ataskaitą nagrinėję ir išvadas pateikę PŪV poveikio aplinkai vertinimo subjektai, vadovaudamiesi PAV įstatymo 9 straipsnio 4 dalimi, pritarė PAV ataskaitai ir neprieštaravo dėl PŪV galimybių.

2. PAV ataskaitos rengėjas pagal Visuomenės informavimo tvarkos aprašo reikalavimus tinkamai informavo visuomenę apie PŪV. Visuomenės pastabų ir pasiūlymų dėl PAV ataskaitos ir PŪV galimybių raštu nepateikta.

3. Pagal PAV ataskaitoje pateiktą informaciją, naudojant poveikį aplinkai mažinančias priemones ir vykdant sprendimo 10 punkte nustatytas sąlygas, PŪV įgyvendinimas nesukels reikšmingo neigiamo poveikio vandeniui, aplinkos orui, žemės gelmėms, biologinei įvairovei, visuomenės sveikatai bei šių aplinkos komponentų tarpusavio sąveikai.

4. Pasirinkta sapropelio gavybos ir žaliavos transportavimo technologija nesukels didelio ežero vandens drumstumo, nes siurblys nuleidžiamas tiesiai į sapropelio klodą, o iš ežero išsiurbta žaliava iki saugyklos bus pumpuojama per lankstų vamzdį.

5. Pagal PAV ataskaitoje pateiktą informaciją, PŪV metu triukšmo lygis ties artimiausia gyvenamąja aplinka neviršys didžiausių leidžiamų triukšmo ribinių verčių nustatytų gyvenamųjų pastatų ir visuomeninės paskirties pastatų aplinkoje, remiantis Lietuvos higienos norma HN 33:2011 „Triukšmo ribiniai dydžiai gyvenamuosiuose ir visuomeninės paskirties pastatuose bei jų aplinkoje“.

10. Kur ir kada galima susipažinti su išsamesne informacija apie priimtą sprendimą dėl planuojamos ūkinės veiklos leistinumo pasirinktoje vietoje

Su išsamesne informacija apie priimtą sprendimą dėl planuojamos ūkinės veiklos leistinumo pasirinktoje vietoje galima susipažinti Aplinkos apsaugos agentūroje, A. Juozapavičiaus g. 9, 09311 Vilnius, tel. 8 706 62033.